

A FIDESZ-KDNP Frakciónövetség
Mezőgazdasági Kabinetjének véleménye
a KAP állapotfelméréssel kapcsolatos magyar kormányzati álláspontról¹
(a 2008. október elején a földművelési miniszter által a Parlamentnek benyújtott
álláspontjavaslat kritikája)

1. AZ ÁLLAPOTFELMÉRÉS CÉLJA

A Közös Agrárpolitika (KAP) felülvizsgálata (állapotfelmérése) a 2009-2013-as időszakra vonatkozó módosításokról, kiigazításokról szól, és meghatározza az ezen időszakra vonatkozó tennivalókat. Ennek keretében egyrészt a változó feltételekhez igazítja a KAP eszköztárát, másrészt a 2013 utáni időszakra való felkészülést készíti elő. E feladatok megoldásához a Bizottság négy EU tanácsi rendelet módosítására tesz javaslatot, amelyekkel kapcsolatban minden tagállam – így Magyarország is – kialakította tárgyalási pozícióját. Ezt – mint tárgyalási álláspontjavaslatot – a kormány 2008 október 1-jei dátummal a Parlament elé terjesztette. Az EU Bizottság várhatóan október folyamán újabb, pontosító javaslatcsomagot terjeszt elő. A francia EU-elnökség az októberi agrárminiszteri tanácsülésen (2008. október 27-28.) közös álláspontot szeretne kialakítani, és a közös politikai megállapodást a novemberi agrárminiszteri tanácsülésre ütemezi. Az Európai Parlament állásfoglalását a 2008. november 19-ei plenáris ülése keretében tervezi meghozni.

2. A BIZOTTSÁG MÓDOSÍTÓ JAVASLATAI, AZ ÁLLAPOTFELMÉRÉS FŐ ELEMEI

A Bizottság az alábbi területeken javasolja a KAP módosítását:

1. A közvetlen kifizetéseknel a regionális támogatási rendszer (hektárátalány) egységes alkalmazása.
2. A kötelező alapmoduláció (forrásátcsoportosítás) mértékének megemlése, és ezzel a vidékfejlesztési (KAP II. pilléres) források növelése. Ez a tervek szerint úgy valósulna meg, hogy az 5000 €/év/gazdaság értéket meghaladó direkt (KAP I. pilléres) támogatások egy részét elvonná, és az adott országban hagyva kötelezően átcsoportosítaná a vidékfejlesztési (KAP II. pilléres) támogatásokra. Ezzel a jelenlegi – egyenlőre csak a régi tagállamokat érintő – 5 %-os alapmoduláció – 2009 és 2012 között évenkénti 2-2 %-os emeléssel – 2013-ra 13 %-ra növekedne. Ez az elvonás az 5000 € alatti éves támogatottságú – azaz kisebb, 30-40 hektár alatti – gazdaságokat nem, csak az ennél nagyobb méretűeket érintené.
3. A közvetlen (KAP I. pilléres) kifizetéseknel alsó és felső határt, a felső határ fölött pedig sávosan növekvő elvonást (sávos degressziót) vezetnének be, amelynek mértéke a gazdaságnak évente juttatott direkt támogatások növekedésével (vagyis a birtokmérettel) arányosan növekedne. A sávos degresszió, vagy más néven „progresszív” – a birtokmérettel arányosan növekvő – moduláció (elvonás és átcsoportosítás) sávhatarai és az alaptámogatottsági szinthez viszonyított mértéke (a támogatás intenzitása) az alábbiak szerint alakulna:

Támogatási összeghatárok (€/gazdaság/év)	Támogatási intenzitás (%)
100 ezer alatt (kb. 400-500 ha-ig)	100
100-200 ezer között (kb. 500-1 000 ha között)	97
200-300 ezer között (kb. 1 000-1 500 ha között)	94
300 ezer fölött (kb. 1 500 ha fölött)	91

Az e sávos progresszív moduláció – az 500 ha fölötti birtokoknál alkalmazott 3-9 %-os támogatási szintmérséklés – révén felszabaduló forrásokat – az alapmodulációhoz hasonlóan –

¹ Összeállította: *Ángyán József* egyetemi tanár, intézetigazgató, az MTA doktora, országgyűlési képviselő (FIDESZ), Szent István Egyetem, Környezet- és Tájgazdálkodási Intézet, H-2103 Gödöllő, Páter K. u. 1., Tel.: 36-28-522 009, Fax: 36-28-415 383, e-mail: Angyan.Jozsef@kti.szie.hu

szintén a vidékfejlesztés (KAP II. pillér) támogatási jogcímeire rendelné kötelezően átcsoportosítani. Ez az összeg azonban az adott országban marad, csak más jogcímenek – pl. agrár-környezetgazdálkodási rendszerek támogatása, a NATURA 2000-es rendszer bevezetésének és fenntartásának finanszírozása, a fiatal gazdák induló támogatása, az idős gazdák korai nyugdíjazása (a gazdaságátadás támogatása), a generációváltás, a kis és közepes családi gazdaságok megerősítése, összefogásuk, szövetkezésük támogatása révén piaci versenypozícióik erősítése, a minőségi szerkezetváltás ösztönzése, helyi piacok fejlesztése és a helyi termékek marketingjének támogatása, vagy pl. a vidéki életminőség javítása, alapvető szolgáltatások (posta, közlekedés, oktatás, egészségügyi ellátás, stb.) fejlesztése és fenntartása a vidék gazdasága és társadalma számára, a mikro-, kis- és középvállalkozások megerősítése, a falvak, a turizmus fejlesztése, a vidék természeti és kulturális értékeinek megőrzése, a helyi gazdaság diverzifikálása, több lábra állítása, stb. – és más célcsoportok – tehát nem a tőkés nagybirtok, hanem a vidék gazdasága és helyi közösségei – támogatására használható fel, vagyis alapvetően a vidéki gazdaság és társadalom, benne a kis- és középvállalkozói és családi gazdálkodói réteg és a helyi közösségek megerősítését szolgálhatja.

4. A támogatásokat teljes mértékben el kívánja választani a termeléstől, és azokat egyéb ökoszociális teljesítményekhez kívánja – pl. a keresztmegtartás révén – kötni.
5. Felül kívánja vizsgálni az intervenciós rendszert, és a kukoricánál alkalmazott módszert akarja az összes gabonafélére kiterjeszteni.
6. Elő kívánja készíteni a tejkvótarendszer „kivezetését”, azaz rugalmas megszüntetését.
7. Forrásokat kíván teremteni a termelési kockázatok – természeti és egyéb katasztrófák, válsághelyzetek – uniós szintű kezelésére, melyhez szintén az I. pilléren megtakarítani tervezett és a moduláció révén a vidékfejlesztéshez rendelt forrásokat kívánja felhasználni. Ide kívánja integrálni, vagyis a KAP eszköztárába akarja illeszteni a vízgazdálkodási intézkedéseket is.
8. Egyszerűsíteni akarja a kölcsönös megfeleltetés – a támogatások környezeti előírások betartásához való kötésének – előírásait és azok betartásának ellenőrzését.

3. A MAGYAR KORMÁNY ÁLLÁSPONTJA ÉS ANNAK KRITIKÁJA

A magyar kormány fenti javaslatokkal kapcsolatos – Parlament elé beterjesztett – álláspontja² számos vonatkozásban ellentétes az EU által megfogalmazottakkal. Ezek egy része számunkra is elfogadható, ám a leglényegesebb – a magyar vidék és gazdátársadalom többsége szempontjából a legfontosabb – kérdéseket illetően egy néppárti és vidékpárti politika számára elfogadhatatlanok. Ezek első sorban a 2. és 3. javaslatcsomaghoz (lásd fentebb) kötődnek, és az alapmodulációt, a progresszív – birtokmérettől függő – modulációt, elvonást és átcsoportosítást, valamint az ezekkel összefüggő vidékfejlesztési kérdéseket érintik, éppen ezért e két javaslatcsomagot – hogy a kormány álláspontjának tarthatatlanságát megértsük – a fentiekben részletesebben bemutattuk. A magyar kormány beterjesztett álláspontja ugyanis ezeket illetően a következő törekvéseket – és az azok mögött meghúzódó vélhető érdekeket – tükrözi.

- A **magyar kormányálláspont** a tőkés agrártársaságok és a spekuláns nagytőke érdekeinek megfelelően kategorikusan elutasítja a birtokmérettől függő, annak növekedésével arányosan csökkenő támogatási intenzitás bevezetését, annak minden formáját. Ragaszkodik tehát ahhoz, hogy a 10 000 hektárra is ugyanaz a 100 %-os járjon, mint az 1 hektárra. Pedig hát ezek a támogatások, adókból származó közpénzek nem az egyébként is legerősebbek – nagyobb méreteikkel is összefüggő termelési hatékonyságnövekedésükből származó – extraprofitjának további növelését, hanem a kis- és közepes családi gazdaságokra épülő európai agrármodell megerősítését, a mikro-, kis- és közepes agrár- és egyéb vállalkozások piaci pozícióinak, versenyképességének javítását, helyzetbe hozását, valamint a vidék társadalma és gazdasága

---

² Lásd a mellékletet.

megerősítését kellene hogy szolgálják. Az EU által javasolt sávós degresszió és moduláció a mintegy 200 000 magyar kis- és közepes családi gazdaságnak és a további mintegy 400 000 östermelő illetve félig önellátó gazdaság, részfoglalkozású agrárszereplő valamint a vidéki életminőség javítása és a vidék gazdaságának megerősítése, több lábra állítása, diverzifikációja, tehát a magyar vidék megerősítése szempontjából teljes mértékben elfogadható, és számukra többletforrásokat teremt. A magyar kormány azonban helyettük 8 000 tőkes agrártársaság és a földre valamint az ahhoz kötődő támogatások 100 %-os megszerzésére spekuláló nagytőke érdekeit képviseli, és ezért helyezkedik szembe még az olyan csekély mértékű – összességében 2013-ra legfeljebb 13 % + 9 %-os – forrásátcsoportosítással is, amely tehát az egyébként is legerősebbek, a 300 ezer €/év támogatási mértéket – a kb. 1 500 ha feletti gazdasági méretet – meghaladókat érinti, s tőlük kívánna forrásokat átcsoportosítani az ez alatti méretű gazdaságok többszázazres csoportjához és a vidéki közösségekhez.

- **A kormány indokai**, amelyekre alapozza az elutasító véleményét, az alábbi megdöbbenő érvekre szűkíthetők, és a következő **válaszok** adhatók.
  - **„Az alap és progresszív moduláció a kormány szerint csökkentené a termelési potenciál kihasználását”**, akadályozná a termelés növelését. Ez azért döbbenetes Magyarországon, mert a mai helyzetben ha valaki a gazdákat a termelés növelésére bíztatná akkor, amikor a megtermelt terményeik nagy része a mai hozamszinteken is eladhatatlan, vagy olyan áron adható csupán el, ami a költségeiket sem fedezi, azt biztosan bolondnak néznék. Nem a termelési volument, hanem a hozzáadott értéket kell növelni, minőségi szerkezetváltást kell végrehajtani, és ezzel az agrárium teljesítményét értékben kell növelni. Ehhez a vidékfejlesztési, II. pilléres jogcímekek és források sokkal több lehetőséget biztosítanak.
  - **„A vidék – a magyar kormány szerint – nem lenne képes az átcsoportosítás révén megnövekedő forrásokat felszívni”**, „adszorpciós nehézségek” támadnának, így a források „bennragadnának”, nem tudnánk azokat felhasználni. Ezt az elképesztő álláspontot indokoltá tévő helyzetet perszer el lehet úgy érni, ahogyan a magyar kormány gyakorlata ezt az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program (ÚMVP) kapcsán világosan mutatja, vagyis olyan feltételeket szab a vidékfejlesztési források pályáztatásánál (pl. magas életképességi határok megállapítása, nagy minimális fejlesztési méret előírása, nagy minimális pályázati összeg megkövetelése, stb.), hogy a potenciális pályázók túlnyomó többsége nem meri vagy nem tudja e követelményeket teljesíteni, így nemcsak hogy nem nyerhet, de be sem adja vagy be sem adhatja a pályázatát. Így azután az érdeklődés hiányára hivatkozva kérni lehet a vidékfejlesztési források átcsoportosítását az I. pilléres direkt támogatásokra, amelyek azután a legerősebb tőkés társaságokhoz kerülhetnek. (Ezt egyébként a kormány már több ízben meg is tette, így ez eddigi gyakorlatának teljesen megfelel.) A kormányelőterjesztés ezt durván le is írja, amikor kijelenti, hogy „*csak egy erős I. pillér lehet az alapja egy ambiciózus, a jövő kihívásait kezelni tudó közös agrárpolitikának*”. Ez teljesen ellentétes az EU és tagállamai többsége modulációs – vagyis éppen az I. pillérről a II. (vidékfejlesztési) pillérré forrásokat átcsoportosító – elképzeléseivel.
  - A magyar kormány szerint **„a progresszív moduláció bevezetése akadályozná az életképes gazdaságok kialakulását”**. Ez az álláspont elképesztő, hiszen a progresszív moduláció csak mintegy 500 ha-os birtokméret fölött lépne be egy minimális, 3 %-os támogatásmérséklési szinttel, és 1 500 ha fölött is csupán 9 % lenne ez a támogatásmérséklés. Ezek – tehát a kormány álláspontja – szerint nem lenne életképes Európában egy 500 ha-os birtok? Hova akarja növelni a birtokkoncentrációt? Hány ezer hektáros birtokméretet tart a magyar kormány életképesnek abban az Európában, ahol az átlagos birtokméret alig haladja meg a 20 ha-t, az 50 ha fölötti birtokok aránya nem éri el a 9 %-ot, és ennek ellenére e gazdaságok jövedelméből a gazdálkodó családok biztonságosan meg tudnak élni?! Ez a kormányálláspont a tőkés nagybirtok-koncentrációt és spekulációt tartja az életképes gazdaságok kialakulása eszközének, amit – tehát a nagy latifundiumok, tőkés társaságok kezében lévő hatalmas megabirtokok kialakulását – akadályozná ez a sávós degresszió, a progresszív moduláció. A magyar kormány tehát e tőkés társaságok

lobbistájaként, érdekkijárójaként érvel Európában, és jottányit sem hajlandó engedni azokból a támogatásokból, amelyek a klientúra érdekeit sértik. Világosan ki is mondja az előterjesztés, hogy az a baj ezzel a modulációval, hogy „*a nagyüzemek jelentős támogatási összegektől esnének el*”, ezért kategorikusan elutasítja ezeket az európai törekvéseket, magyar nemzeti érdekként feltüntetve néhány száz vagy ezer nagytőkés érdekeit.

- **„A moduláció növelése a nemzeti társfinanszírozási kötelezettség emelkedését vonja maga után, ami a kohézió helyett a tagországok közti különbségek növekedéshez vezet.”** Ezzel kapcsolatban el kell mondanunk, hogy egyre kevésbé lesznek tarthatók olyan agrártámogatások, amelyek normatív módon mindenkinek járnak anélkül, hogy ahhoz bármiféle nemzeti erőfeszítést kellene tenni, nemzeti tárfinanszírozást kellene biztosítani. Eddig sem tartottuk elfogadhatónak azt a kormányzati gyakorlatot, hogy az európai támogatások növekedésével a kormány, a költségvetés azonos vagy nagyobb arányban vonul ki az agrárium finanszírozásából. E nemzeti tárfinanszírozás megtartása mellett a növekvő európai forrásokat éppen hogy az agrárium minőségi szerkezetváltására és a vidék megerősítésére kellene felhasználni. A nemzeti források megtartása feltétlenül szükséges az érdekeink szerinti minőségi szerkezetváltás végrehajtásához valamint a vidék gazdaságának és társadalmának megerősítéséhez. A II. pilléres források moduláció révén történő növekedése ehhez legális társfinanszírozási keretet teremt. Ha pedig a nemzeti társfinanszírozás az adott gazdasági válsághelyzetben nehézséget jelent, akkor nem a moduláció intézményét kellene megtámadni, hanem arról kellene az EU-val és a többi tagországgal tárgyalásokat kezdeni, hogy a modulált (átcsoportosított) forrásokhoz ne kelljen nemzeti társfinanszírozást biztosítani. Ahogyan a válsághelyzetre tekintettel egyéb pénzügyi konstrukciókról meg lehetett pillanatok alatt egyezni az EU-val vagy a Világbankkal, ugyanúgy bizonyosan megegyezésre lehetne jutni erről a kérdésről is.
- **„Minden olyan változás, amely a közvetlen – I. pilléres – kifizetések csökkentését jelenti, gyengíti az újonnan csatlakozott országok pozícióit.”** Érdekes ugyanakkor, hogy a többi újonnan csatlakozott ország közül egyedül Csehország és Szlovákia ítéli meg a magyar kormányzati állásponthoz hasonlóan a helyzetet, 9 viszont ettől eltérő állásponton van. (Erre alább a magyar álláspont támogatottsága kapcsán még visszatérünk.) Egyébiránt az agrárium forrásait az I. pilléres támogatásokhoz való görcsös ragaszkodás veszélyezteti igazán, hiszen azok az adófizetők felé egyre nehezebben indokolhatók, a WTO tárgyalásokon is gondokat okoznak, és így egyre nagyobb veszélybe kerülnek. A II. pilléres, vidékfejlesztési közegbe illesztett agrártámogatások viszont sokkal inkább indokolhatók az adófizetők, a hazai és európai közvélemény felé. Erősödnek ugyanis azok a felismerések, hogy a mezőgazdaság csak akkor tarthat igényt közösségi forrásokra, ha a termelési feladatok mellett környezeti és társadalmi, foglalkoztatási feladatokat is magára vállal. Ez utóbbiak olyan – a termeléssel egyenrangú, az egész társadalom és a helyi közösségek számára egyaránt fontos – ökoszociális szolgáltatások, „*nem importálható közjavak*”, amelyek helyben keletkeznek, és amelyekért – de csakis ezekért – a mezőgazdaságot, a gazdálkodót közpénzekből nyújtott fizetség illeti meg. Ez az új stratégia az úgynevezett többfunkciós európai agrármodell, a „*multifunkcionális*” mezőgazdálkodás, a fenntartható környezet- és tájgazdálkodás koncepciója. Feladatait két nagy körbe sorolhatjuk:
  - ~ az alapvetően a piac által szabályozott termelési funkciók, melyek a minőségi élelmiszerek előállításán túl a nem élelmiszer célú termékek (megújítható nyersanyagok, energiaforrások stb.) előállítását is egyre inkább magukba foglalják, valamint
  - ~ társadalmi szolgáltatási feladatok, a körzettel, a tájjal, a földdel kapcsolatos természeti, társadalmi és kultúrfunkciók.

Ez utóbbiak olyan „*nem importálható közjavakat*” (élelmezés- és élelmiszerbiztonság, a kultúrtáj ápolása, az élettér-funkciók fenntartható megőrzése, az ökológiai és műszaki infrastruktúra fenntartása, ökológiai stabilitás, népességmegtartás, munkaerő kiegyenlítés, a turizmus alapjának biztosítása, paraszti értékek ápolása stb.) testesítenek meg, amelyek létrejötte a piac hagyományos eszközeivel, az árakon keresztül nem szabályozható, me-

lyek ugyanakkor a vidék társadalmának és környezeti, természeti egyensúlyának fenntartásában növekvő szerepet töltenek be, ezért a közpénzekből nyújtott támogatásokat célszerű a mezőgazdaság ezen teljesítményeinek honorálására fordítani. A helyzet tehát megítélésünk szerint éppen fordított, mint amit a kormányálláspont képvisel: nagyobb biztonságban inkább azok az agrárforrások lesznek, amelyek átkerülnek a II., vidékfejlesztési pillérre. Itt azután nemzeti hatáskörben a jelenlegi több mint 40 jogcímen felül újabb tervezett (pl. kárenyhítési, vízgazdálkodási, stb.) jogcímekre (lásd fentebb a 7. pontot) széles skálán felhasználhatjuk saját agráriumunk és vidékünk megerősítésére.

- **A magyar álláspont európai támogatottsága** meglehetősen szerény. Magyarország fenti álláspontjával láthatóan és egyre jelentősebb mértékben abszolút kisebbségbe szorul. A progresszív moduláció (a sávós degresszív támogatási rendszer és forrásátcsoportosítás) bevezetését a 27 tagállam közül Magyarországon kívül csupán Csehország, Szlovákia (tehát hozzánk hasonlóan korábbi volt szovjet gyarmatok, ahol a kolhozok és szovhozok ugyanúgy, mint nálunk a management, a „zöldbárók” alkotta társaságok nagybirtokaivá váltak) továbbá az Egyesült Királyság (lásd az angol királynő nagybirtokai) és Svédország (ismeretlen okból) utasítja el. A velünk azonos állásponton lévők aránya tehát – amint az az SCA legutóbbi, szeptember 22-ei brüsszeli ülésén készült jegyzőkönyv alapján nyilvánvalóvá válik – az EU-ban 5:22, vagyis a tagállamok több mint 80 %-a (köztük pl. Franciaország, Németország, Olaszország, stb.) e tekintetben nem osztja a magyar álláspontot. Viták már nem is arról folynak, hogy legyen-e moduláció, hanem csupán annak mértékéről és növelésének üteméről.
- **Összességében** le kell szögeznünk, hogy a magyar tárgyalási pozíció fontos elemei a magyar gazdátársadalom és vidék túlnyomó többségének érdekeivel ellentétesek. Ilyen – a magyar érdekekkel és a néppárti, vidékpárti politika alaptörekvéseivel, valamint a jól látható európai fejlődési folyamattal is ellentétes – magyar kormányzati álláspont-elemek mindenek előtt
  - az alapmoduláció,
  - a progresszív moduláció (birtokmérettől függő sávós támogatásintenzitás-csökkentés), valamint
  - az ezek révén az I. pilléren felszabaduló források II. (vidékfejlesztési) pillérre történő átcsoportosításának elutasítása.

Ezek az álláspontelemek világosan mutatják, hogy a magyar kormány a legnagyobb birtokokat kezükben tartó tőkés társaságok érdekeit képviseli a tárgyalásokon. Abszurd tehát az a helyzet, hogy az EU Bizottság ezeket érintő javaslatai jobban szolgálják a magyar agrárium és vidék érdekeit, mint a magyar kormány ezekkel szembehelyezkedő álláspontja. Hihetetlennek tűnhet, de mégis azt kell mondanunk, hogy nemzeti érdekünket leginkább saját kormányunkkal szemben kell megvédenünk.

Budapest, 2008. október 20.

Ángyán József s.k.

a Mezőgazdasági Bizottság tagja
(FIDESZ)

Jakab István s.k.

a Mezőgazdasági Bizottság alelnöke
(FIDESZ, MAGOSZ)

Font Sándor s.k.

a Mezőgazdasági Bizottság elnöke
(FIDESZ)

Kékkői Zoltán s.k.

a Mezőgazdasági Bizottság tagja
(FIDESZ, KPE)

Medgyasszay László s.k.

a Mezőgazdasági Bizottság tagja
(KDNP)

Melléklet: A kormány álláspontjavaslata, amelyet a 2004. évi LIIL törvény 3. § alapján nyújtott be az Országgyűlésnek

ÁLLÁSPONTJAVASLAT AZ ORSZÁGGYŰLÉS RÉSZÉRE a 2004. évi LIII. törvény 3. § alapján

Felelős minisztérium: Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium

AZ európai unió s tervzet tárgya: A Közös Agrárpolitika állapotfelmérése
Javaslat – A TANÁCS RENDELETE a közös agrárpolitika keretébe tartozó, mezőgazdasági termelők részére meghatározott közvetlen támogatási rendszerek közös szabályainak megállapításáról és a mezőgazdasági termelők részére meghatározott egyes támogatási rendszerek létrehozásáról [COM(2008)306-1; 2008/0103/CNS]

Javaslat – A TANÁCS RENDELETE a közös agrárpolitika módosítása céljából a 320/2006/EK, az 1234/2007/EK, a 3/2008/EK és a(z) [...] /2008/EK rendelet módosításáról [COM(2008)306-2; 2008/0104/CNS]

Javaslat – A TANÁCS RENDELETE az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból (EMVA) nyújtandó vidékfejlesztési támogatásról szóló 1698/2005/EK rendelet módosításáról [COM(2008)306-3; 2008/0105/CNS]

Javaslat – A TANÁCS HATÁROZATA a vidékfejlesztésre vonatkozó közösségi stratégiai iránymutatásokról (2007–2013 közötti programozási időszak) szóló 2006/144/EK határozat módosításáról [COM(2008)306-4; 2008/0106/CNS]

Tanácsi kódja(i):

9656/08 AGRI 146 AGRIORG 48 AGRISTR 11 AGRIFIN 31

1. Tartalmi összefoglalás

A Közös Agrárpolitika felülvizsgálata (állapotfelmérése) a 2009-2013-ig terjedő időszak technikai módosításáról, kiigazításáról szól, erre az időszakra dolgoz ki tennivalókat. A szükséges változtatások azt szolgálják, hogy a KAP egyszerűbbé és hatékonyabbá váljon, a 2013 utáni időszakra felkészüljön.

A felülvizsgálat három fő kérdésre keresi a választ:

- 1) Hogyan lehetne az összevont gazdaságtámogatási rendszert (SPS) hatékonyabbá és egyszerűbbé tenni?
- 2) Miként lehetne az eredetileg hat tagállamra kialakított piactámogatási rendszer eszközeit átalakítani úgy, hogy azok megfeleljenek az egyre inkább globalizálódó világnak és a 27 tagállamból álló EU elvárásainak?
- 3) Hogyan alkalmazkodjunk az új kihívásokhoz, mint például az éghajlatváltozás, a bioüzemanyagok növekvő jelentősége, a vízgazdálkodás és a biodiverzitás, hogy az új kockázatok kezelhetők legyenek és az új esélyekkel élni tudjunk?

Az állapotfelmérés fő elemei:

- A közvetlen kifizetéseknel a regionális támogatási rendszer (hektárátalány) egységes alkalmazásának preferálása. (A tagállamok ösztönzése a jogosultságok értékeinek fokozatos közelítésére, kiegyenlítésére).
- A kötelező alapmoduláció megemlése a vidékfejlesztés (KAP II. pillér) erősítése érdekében (az üzemenként 5000 eurót meghaladó közvetlen támogatások KAP I. pillér

terhére történő átcsoportosítása. A jelenlegi – csak régi tagállamokat érintő - 5%-os szintje 2009 és 2012 között évenkénti 2% emeléssel 2013-ra 13%-ra növekedne).

- A közvetlen kifizetéseknel támogatási alsó és felső határ bevezetése. A felső határ esetében sávosan növekvő elvonás („progresszív” moduláció: 100.000 –199.999 euró között 3%, 200.000 –299.999 euró között 6% és 300.000 euró felett 9% elvonás) Az átcsoportosítás ugyancsak a vidékfejlesztési célokra történne.
- A támogatások teljes elválasztása a termeléstől
- Az intervenciók rendszer teljes körű felülvizsgálata, a kukorica intervenciók modell kiterjesztése más gabonafélékre is.
- Rugalmas átmenet kidolgozása a tejkvóta rendszer kivezetésére (2015. március 31-ig érvényes a jelenlegi rendszer).
- A termelési kockázatok uniós szintű kezelése.
- A vízgazdálkodás integrálása a KAP eszköztárba.
- A kölcsönös megfeleltetési előírások, ellenőrzések egyszerűsítése

2. Alkalmazandó döntéshozatali eljárás megjelölése

Konzultációs eljárás:

3. Elfogadásának várható uniós menetrendje, lehetőség szerint a tervezet tanácsi tárgyalásának kezdő időpontja

A Bizottság várhatóan október folyamán újabb, pontosító javaslatcsomagot terjeszt elő. A francia EU-elnökség az októberi agrárminiszteri tanácsülésen (2008. október 27-28.) közös álláspontot szeretne kialakítani, míg a politikai megállapodást a novemberi agrár tanácsra ütemezi. Az Európai Parlament állásfoglalását a 2008. november 19-i plenáris ülése keretében tervezi meghozni.

4. Az Európai Unió döntéshozatali eljárásában elérni kívánt célok és azok indokai, valamint a Kormány európai uniós tervével kapcsolatos álláspontja

A Bizottság javaslata több olyan elemet tartalmaz, amelyek bevezetése a 2013 utáni közös agrárpolitika mozzajsterére is kihat. Ezek az intézkedések (pl. a tejkvóta rendszer kivezetése, moduláció növelése) messze meghaladják a kiigazítást, a technikai módosítást.

A KAP felülvizsgálata nem csökkentheti a KAP költségvetését

A kibővült Európai Unió közös költségvetésének biztosítani kell a meglévő közösségi politikák finanszírozását. A közös költségvetésnek is tükröznie kell az európai összefogás eddig elért eredményeinek megőrzése iránti elkötelezettséget. Ezzel összhangban a KAP felülvizsgálata nem csökkentheti a KAP költségvetését.

Magyarországnak több pontban eltér az álláspontja a Bizottság javaslatától.

Moduláció

(Magyarország számára alkalmazása 2012-től lenne esedékes).

A Bizottság javaslata a moduláció (alap és progresszív) megnövelésére, mint közvetlen termelési támogatást csökkentő intézkedés, a termelési potenciál kihasználása, optimalizálása ellen hat. Az élelmiszergazdaságot érintő jelenlegi világpiaci folyamatok inkább a termelés növelését és nem a visszafogását indokolják. Megítélésünk szerint a

Bizottság a vidékfejlesztési keret növelési szándékánál nem mérlegelte, hogy ennek a forrásnak hasznosításánál abszorpciós nehézségek vannak, így források bemragadnak. A moduláció növelése a nemzeti társfinanszírozás kötelezettség emelkedését vonja maga után, ezért a kohézió helyett a tagországok közt fennálló különbségek növekedéséhez vezethet.

A progresszív moduláció bevezetése akadályozná az életképes gazdaságok kialakítását és megerősítését, a különböző gazdaság szerkezettel rendelkező országokban eltérően kedvezőtlen hatású lehet. Magyarországon is birtokkoncentráció figyelhető meg. A felső határ bevezetése esetén a nagyüzemek jelentős támogatási összegtől esnének el, továbbá a rendszer a nagyobb gazdaságokat felaprózódásra ösztönözné. Hazánkban a javaslat megvalósulása mintegy 30 ezer gazdálkodóra negatívan hatna.

Az újonnan csatlakozott országok a belépés óta eleve lényegesen kevesebb támogatást kapnak a régebbi tagállamoknál. Minden olyan változtatás, amely a közvetlen kifizetések csökkentését jelenti, gyengíti pozíciójukat. Ráadásul az átcsoportosítás társfinanszírozási kötelezettséggel jár.

A moduláció növelését teljesen megakadályozni aligha lehet, mert a rendszert (alapmoduláció) a régi tagállamoknál már bevezették.

SPS-re átállás

Magyarország 2009-től az összevont gazdaságtámogatási rendszerre (SPS) bevezetését tervezi. Problémát jelenthet a változtatások átvezetésében, ha a reformok idén későn születnek meg. Magyar törekvés, hogy a még függő technikai módosítások elképzeléseink szerint kerüljenek lezárásra.

Biztonsági háló

Magyarország kiáll az intervenciók rendszer fenntartásának érdekében. Az új javaslatok tovább csökkentenék az intervenciók lehetőségét (például búza, árpa esetében). Magyarország ezzel nem ért egyet, sőt javasolja a kukoricafelvásárlási rendszer folyamatos leépítéséről szóló döntés felülvizsgálatát. Fontos, és a jövőben még fontosabb lesz, hogy legyen egyfajta biztonsági háló, amely a gazdálkodás eredményességét és jövedelmezőségét veszélyeztető körülmények között védi a termelőket. A biztonsági hálót szükségesnek tartjuk új elemekkel kiegészíteni, nevezetesen a kockázatkezeléssel - közösségi szerepvállalással, közösségi forrást rendelve hozzá. A közös agrárpolitikának olyan kockázatkezelési eszközökkel kell rendelkezni, melyek lehetővé teszik a piacok stabilizálását.

Több új tagállammal összhangban Magyarország is azt szorgalmazza, hogy a kölcsönös megfeleltetés (környezetvédelmi, állat-egészségügyi, élelmiszer-biztonsági követelményeknek megfelelés) előírásait az új tagállamoknak a javaslattal ellentétben 2011 helyett csak 2013-tól kelljen teljes körűen bevezetni.

A tervezett változtatások közé tartozik az is, hogy egy adott évben összesen igénybe vehető támogatás tíz százalékát minden ország "szabadon", nemzeti horntékként használhatja fel, és ezen belül 2,5 százalékot a termeléshez kötötten. Az új tagállamok a közvetlen támogatások folyamatos emelkedésére hivatkozva azt kérik, hogy ezen számítás alapjául minden addigi évben a 2013-as, azaz várhatóan a legmagasabb szintet vegyék.

Állattenyésztés és más termeléshez kötött jogcímek

Az európai állattenyésztés nehéz helyzetbe került, ezért választ kell adni az állattartás versenyképességének javítására is. Nem tartjuk elfogadhatónak a közvetlen támogatások termeléstől való teljes elváltatását, mivel az hátrányos helyzetet eredményezne egyes ágazatoknál, különösen az állattenyésztési szektor esetében. A támogatások termeléstől való teljes elváltatása ez sok régióban - elsősorban a munkaigényes ágazatokban - a termelés teljes megszűnéséhez és súlyos szociális feszültségekhez vezethet. Ugyanakkor pozitív fejlemény, hogy az általunk alkalmazni kívánt termeléshez kötött jogcímek (anyatehén, anyajuh) fennmaradnak.

Az állattenyésztés mellett különösen fontosnak tartjuk fenntartását a dohány, a rizs, a szárított takarmányok és az energianövények közül a nem GOFR alapú kultúrák esetében.

A kiigazításoknak meg kell szilárdítania a mezőgazdaság európai modelljét, biztosítva az összhangot a mezőgazdaság gazdasági, környezetvédelmi és szociális funkciói, valamint a vidékfejlesztés között. A KAP-nak meg kell őriznie mindazt a múltból, ami továbbra is érvényes és eredményes, egyben igazodnia kell az új követelményekhez.

A mezőgazdaság Európa stratégia kulcságazatainak egyike.

Magyarország azt képviseli, hogy az egyik legfontosabb cél adottságainknak, képességeinknek megfelelően az élelmiszertermelés növelése. Elemi érdekünk adottságaink kihasználása. Az agrárpolitikának segítenie kell választ adni a világméretű keresletnövekedésre és egy olyan mezőgazdaságot megvalósítani, amely takarékosan használja fel a forrásait és értéktöbbletet nyújt, ezzel munkahelyeket teremtve.

Magyarország egy erős és versenyképes európai gazdaságban érdekelt, ezért fejlesztő típusú, offenzív, közös agrárpolitika mellett áll ki. Tudva azt, hogy a szükséges változtatásokkal csak egy erős I. pillér lehet az alapja egy ambiciózus, a jövő kihívásait kezelni tudó közös agrárpolitikának.

A Kormány álláspontja kialakításának eddigi menete

Az EKTB eljárásrendjének megfelelően rendszeres egyeztetésre került a képviselendő magyar álláspont. A Kormánykabinet 2008. május 27-i ülésén elfogadta az állapotfelmérés keretében képviselendő magyar álláspont alapelveit.

5. Az európai uniós tervezetből esetlegesen következő jogalkotási feladatok

A rendelettervezetek elfogadását követően a Kormánynak módosítani kell a megfelelő hazai jogszabályokat, végrehajtási rendelkezéseket.

Budapest, 2008. október ...